LIETUVOS RESPUBLIKOS
VAIKO TEISIŲ APSAUGOS KONTROLIERIUS

Lietuvos bioetikos komiteto
pirmininkui Eugenijui Gefenui
Didžioji g. 22, 01128, Vilnius

2010-06-15 Nr. 17/02-2-1342
Į 2010-05-07 Nr. 2-83/2

DĖL BIOMEDICININIŲ TYRIMŲ ETIKOS ĮSTATYMO 7 STRAIPSNIO 2 DALIES ĮGYVENDINIMO

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė išnagrinėjo Jūsų kreipimąsi bei pateiktą medžiagą dėl Biomedicininių tyrimų etikos įstatymo 7 straipsnio 2 dalies įgyvendinimo problemų ir atkreipia dėmesį, kad Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos nuomonė dėl Biomedicininių tyrimų etikos įstatymo 7 straipsnio 2 dalies įgyvendinimo ir suinteresuotų institucijų pateiktų siūlymų dėl nurodytų įstatymo nuostatų keitimo tikslingumo, taip pat pasiūlymai dėl galiojančių teisės aktų tobulinimo buvo išdėstyti 2009-06-17 rašte Nr. 17/02-2-1801 (pasirašytame tuometinės vaiko teisių apsaugos kontrolierės R. Šalaševičiūtės). Vaiko teisių apsaugos kontrolierė pritaria anksčiau išdėstytai Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstaigos nuomonei dėl vaikų teisių ir interesų apsaugos užtikrinimo biomedicininiuose tyrimuose.

Vaikai – labiausiai pažeidžiama gyventojų grupė, kurių vystymasis, fiziologija ir psichologija kitokie nei suaugusiųjų, todėl svarbu, kad klinikiniai tyrimai būtų atliekami tokiomis sąlygomis, kurios leistų kiek įmanoma geriau apsaugoti tiriamuosius vaikus. Manytina, kad siekdamas užtikrinti tinkamą vaiko teisių apsaugą, priimant sprendimą dėl vaiko dalyvavimo biomedicininiame tyrime, įstatymų leidėjas Biomedicininių tyrimų įstatyme įtvirtino nuostatą, kad tuo atveju, kai į biomedicininį tyrimą įtraukiamas nepilnametis, sutikimą atlikti biomedicininį tyrimą duoda ne tik abu nepilnamečio vaiko tėvai ar kiti įstatyminiai atstovai, bet ir savivaldybės vaiko teisių apsaugos tarnyba. Vaiko teisių apsaugos kontrolierės nuomone, savivaldybės vaiko teisių apsaugos tarnyba, duodama sutikimą dėl vaiko dalyvavimo biomedicininiame tyrime, užtikrina, jog konkrečiu atveju nėra pažeidžiamos vaiko teisės ir jo teisėti interesai, įvertindama, ar vaiko tėvai (tėvas ar motina arba kiti vaiko atstovai pagal įstatymus) nepiktnaudžiauja savo teisėmis vaiko atžvilgiu, ar vaikui buvo suteikta išsami informacija ir sudaryta galimybė laisvai išreikšti savo norus ir nuomonę ir pan., t.y. nevertina vaiko dalyvavimo biomedicininiame tyrime medicininiu aspektu.

Atsižvelgiant į tai, kad Jūsų teigimu, praktikoje kyla problemų dėl Biomedicininių tyrimų įstatymo nuostatos, reikalaujančios gauti savivaldybės vaiko teisių apsaugos tarnybos sutikimą, įgyvendinimo, pastebėtina, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos ir Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose numatyta, kad šios institucijos teikia pagal kompetenciją metodinę paramą savivaldybių vaiko teisių apsaugos tarnyboms vaiko teisių apsaugos klausimais; koordinuoja šių tarnybų darbą; organizuoja valstybės ir savivaldybių institucijų bei įstaigų bendradarbiavimą vaiko teisių apsaugos srityje ir kt. (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 6 d. nutarimas Nr. 194 „Dėl vaiko teisių apsaugos valdymo srities priskyrimo Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai ir kitų ministerijų kompetencijos nustatymo“; Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. spalio 20 d. nutarimas Nr. 1114 „Dėl Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“).

Siekiant užtikrinti vieningos praktikos dėl Biomedicininių tyrimų įstatymo nuostatų įgyvendinimo formavimąsi, išspręsti praktikoje kylančias problemas bei priimti sprendimus dėl atitinkamų teisės aktų pakeitimo, vaiko teisių apsaugos kontrolierė siūlo įvertinti poreikį (galimybę) organizuoti visų suinteresuotų institucijų tarpžinybinį pasitarimą(-us) šiems klausimams aptarti.

Pagarbiai

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė Edita Žiobienė

Kristina Matuzienė, tel. (8 5) 249 9269, el. p. krmatu@lrs.lt
Audrone Bedorf, tel. (8 5) 249 9259, el. p. aubedo@lrs.lt